

STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910-1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

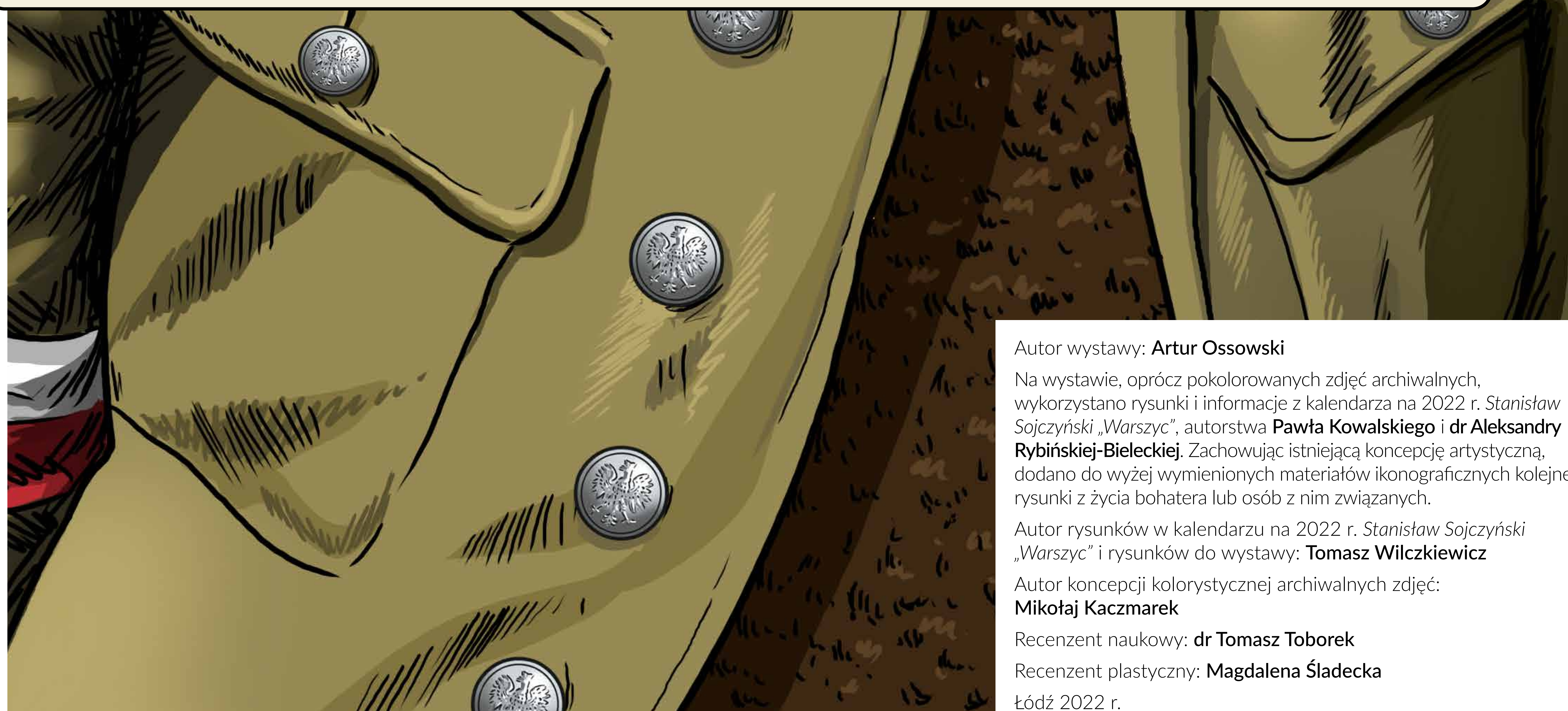
1

POR. STANISŁAW SOJCZYŃSKI „ZBIGNIEW” - DOWÓDCA BATALIONU „RYŚ”
W 27. PUŁKU PIECHOTY ARMII KRAJOWEJ.

*DAROWANO NAM POLSKĘ, LISTANOWIONO RZĄDY NAD NIĄ, JAKBYŚMY BYLI NARODEM ŻEBRAKÓW, JAKBYŚMY
CZEKALI PRZEZ SZEŚĆ LAT WIELKICH ZMAGAŃ NA KONIEC WOJNY Z ZAŁOŻONYMI RĘKAMI, JAKBYŚMY NIE TOCZYLI
NAJKRWAWSZYCH NA KULI ZIEMSKIEJ WALK I JAKBYŚMY NIE PRZEROŚLI NASZYCH RZEKOMYCH DOBROCZYŃCÓW
GOTOWOŚCIĄ DO POŚWIĘCENIA I BOHATERSTWEM.*

KPT. STANISŁAW SOJCZYŃSKI „WARSZYC”, 3 STYCZNIA 1946 R.

Autor wystawy: Artur Ossowski

Na wystawie, oprócz pokolorowanych zdjęć archiwalnych, wykorzystano rysunki i informacje z kalendarza na 2022 r. Stanisław Sojczyński „Warszyc”, autorstwa Pawła Kowalskiego i dr Aleksandry Rybińskiej-Bieleckiej. Zachowując istniejącą koncepcję artystyczną, dodano do wyżej wymienionych materiałów ikonograficznych kolejne rysunki z życia bohatera lub osób z nim związanych.

Autor rysunków w kalendarzu na 2022 r. Stanisław Sojczyński „Warszyc” i rysunków do wystawy: Tomasz Wilczkiewicz

Autor koncepcji kolorystycznej archiwalnych zdjęć: Mikołaj Kaczmarek

Recenzent naukowy: dr Tomasz Toborek

Recenzent plastyczny: Magdalena Śladecka

Łódź 2022 r.

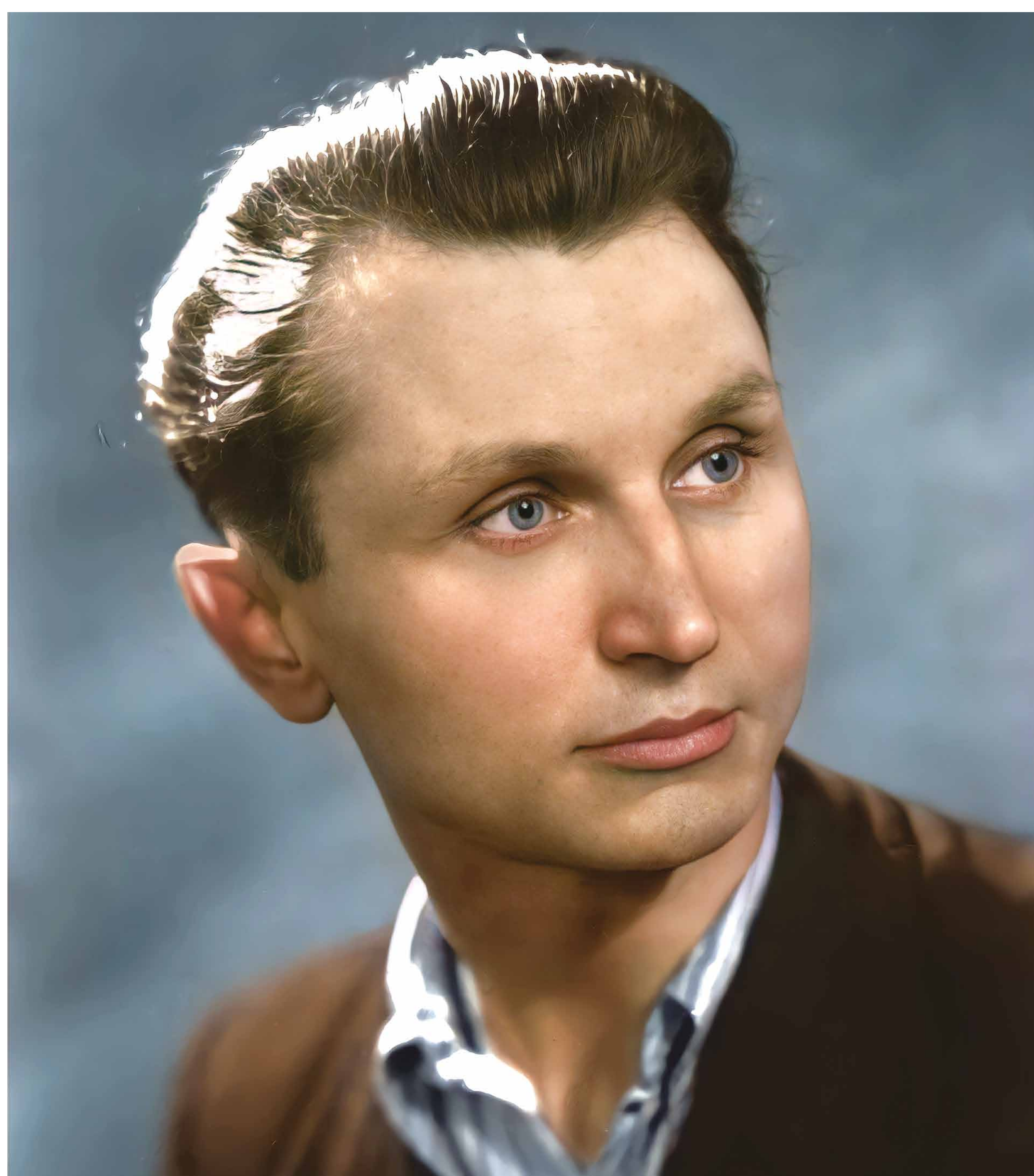
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Łodzi

STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910-1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

2

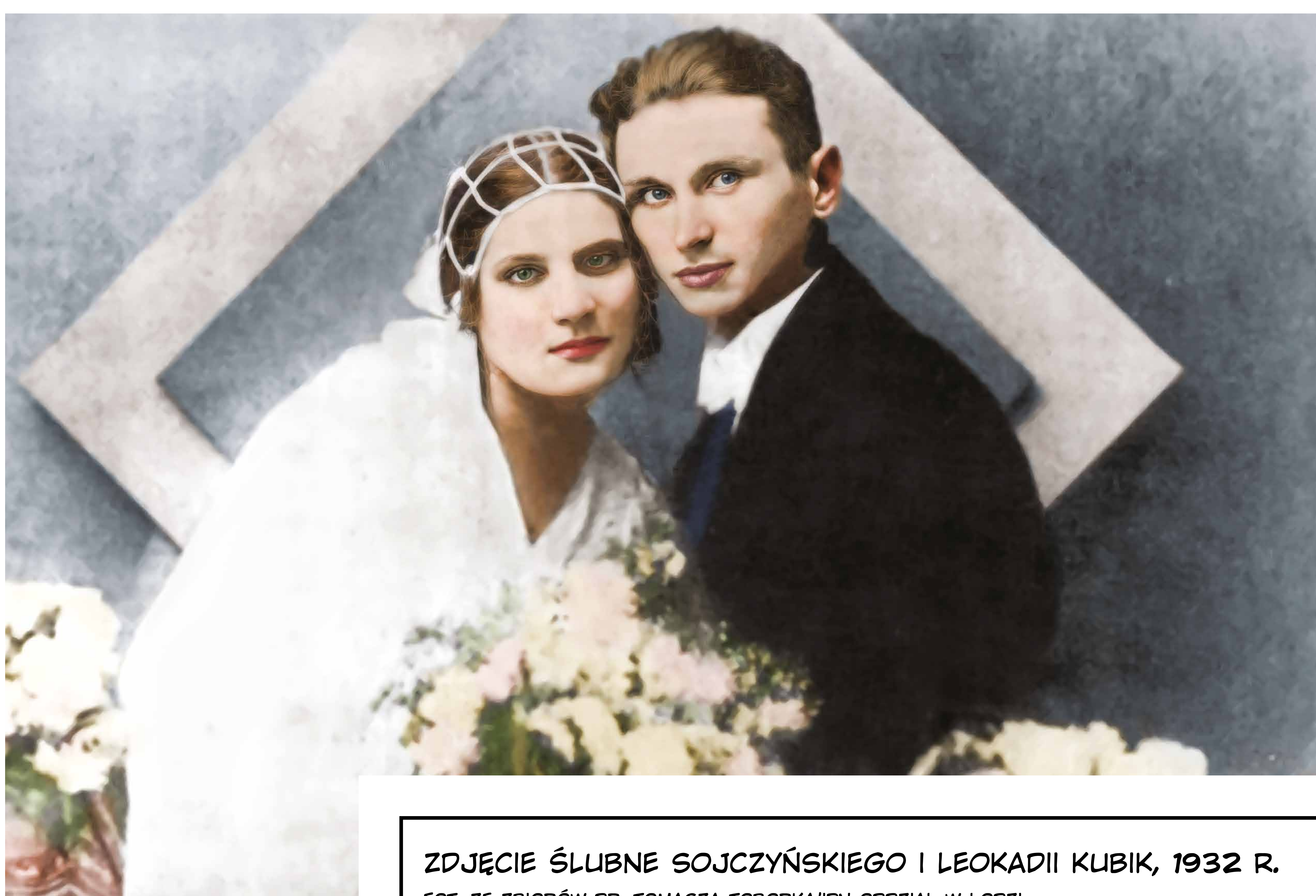

ZDJĘCIE PORTRETOWE SOJCZYŃSKIEGO - LATA 30. XX W.
FOT. ARCHIWUM IPN ODDZIAŁ W ŁODZI

URODZONY 30 MARCA 1910 R. W RZĘJOWICACH. BYŁ JEDNYM Z SZEŚCIORGĄ DZIECI MICHAŁA I ANTONINY ZE ŚLIWOWSKICH. NAUKĘ ROZPOCZĄŁ W RODZINNEJ MIEJSCOWOŚCI, A PÓŹNIEJ KSZTAŁCIŁ SIĘ DO 1932 R. W PAŃSTWOWYM SEMINARIUM NAUCZYCIELSKIM MĘSKIM IM. TADEUSZA KOŚCIUSZKI W CZĘSTOCHOWIE. SŁUŻBĘ WOJSKOWĄ ZAKOŃCZYŁ JAKO PODCHORAŻY REZERWY, OTRZYMUJĄC PRZYDZIAŁ DO 7. DYWIZJI PIECHOTY. PRZEŁOŻENI OPINIOWALI GO JAKO WOJSKOWEGO O PRZECIĘTNEJ INDYWIDUALNOŚCI, CHOĆ CENILI PRZYSZŁEGO OFICERA ZA ODPORNÓŚĆ FIZYCZNĄ, ZDYSCYPLINOWANIE, POSŁUSZEŃSTWO, LOJALNOŚĆ, SPRAWIEDLIWOŚĆ, KOLEŻEŃSKOŚĆ, ZRÓWNOWAŻENIE CHARAKTERU I OLBRYMIĄ PRACOWITOŚĆ. DLATEGO PODKREŚLALI, ŻE W PRZYSZŁOŚCI ZYSKA PEWNOŚĆ SIEBIE, CO POZWOLI MU WYDAWAĆ ROZKAZY I WZBUDZAĆ POSŁUCH U PODKOMENDNYCH.

WSZYSTKIE TE CECHY NASZ BOHATER ROZWIJAŁ, PRACUJĄC JAKO NAUCZYCIEL W SZKOLE Powszechnej w BORZE ZAJACIŃSKIM NIEOPODAL CZĘSTOCHOWY. POSIADAŁ RÓWNIEŻ ZMYŚL DZIENNIKARSKĄ, OPISUJĄC ZWIEŻLE I PROSTO AKTUALNE ZAGADNIENIA SPOŁECZNO-POLITYCZNE W PRZEDWOJENNYM CZASOPISMIU „OGNIWO”. W OKRESIE II WOJNY ŚWIATOWEJ NIE ZAPRZESTAŁ PISANIA, NAŚWIETLAJĄC SENS WALKI NA ŁAMACH KONSPIRACYJNEJ PRASY. REDAGOWAŁ RÓWNIEŻ ODEZWY DO LUDNOŚCI, ROZKAZY DO PARTYZANTÓW I MELDUNKI DO PRZEŁOŻONYCH W ARMII KRAJOWEJ.

KLĘSKA 1939 R. ODCISNĘŁA NA NIM PIĘTNO, GDYŻ JEGO MACIERZYSTA JEDNOSTKA JUŻ SIÓDMEGO DNIA NIEMIECKIEJ AGRESJI ZOSTAŁA ROZBITA POD CZĘSTOCHOWĄ, ZAŚ WIĘKSZOŚĆ JEJ ŻOŁNIERZY TRAFIŁA DO NIEWOLI. PPOR. SOJCZYŃSKI NIE ZNALAZŁ SIĘ WŚRÓD TYCH, KTÓRZY MUSIELI ZŁOŻYĆ BROŃ, LECZ WRAZ Z NIELICZNYMI PODODZIAŁAMI WOJSKA POLSKIEGO PRZEDARŁ SIĘ NA PRAWY BRZEG WISŁY I UCZESTNICZYŁ W WALKACH POD JANOWEM LUBELSKIM. PRAWDOPODOBNIENIE DOSTAŁ SIĘ W RĘCE ARMII CZERWONEJ, KTÓRA 28 WRZEŚNIA ZAJĘŁA BIŁGORAJ, A NASTĘPNIE FRAMPOL, LECZ ZDOŁAŁ UNIKNĄĆ WYWÓZKI W GŁĄB ZWIĄZKU SOWIECKIEGO. STĄD GORZKI BYŁ DLA NIEGO WIDOK PŁAKATÓW I LIST OFIAR ZBRODNI KATYŃSKIEJ, GDY W KWIECIEŃNIU 1943 R. NIEMCY UJAWNILI ŚWIATU SOWIECKI MORD NA POLSKICH OFICERACH, PRZYSTĘPUJĄC DO PROPAGANDOWYCH DZIAŁAŃ W GENERALNYM GUBERNATORSTWIE.

ZDJĘCIE ŚLUBNE SOJCZYŃSKIEGO I LEOKADII KUBIK, 1932 R.
FOT. ZE ZBIORÓW DR. TOMASZA TOBORKA/IPN ODDZIAŁ W ŁODZI

KENKARTA SOJCZYŃSKIEGO „ZBIGNIEWA” NA FIKCYJNE NAZWISKO ANDRZEJ DĘBOWICZ - RADOMSKO, 1942 R.

FOT. ARCHIWUM IPN ODDZIAŁ W ŁODZI

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Łodzi

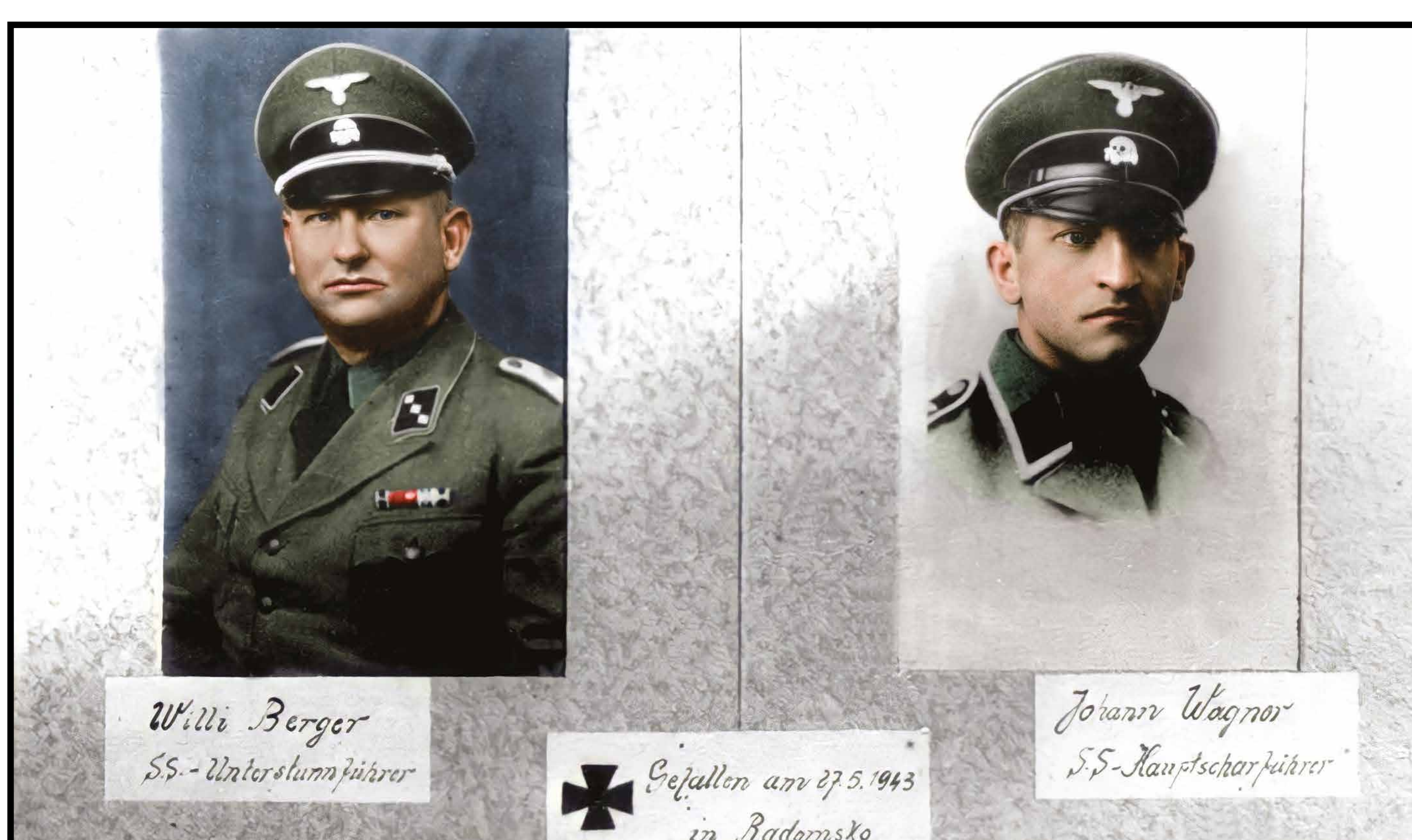
STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910-1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

3

NIE ZMIENIŁO TO JEDNAK JEGO NASTAWIENIA DO NIEMCÓW, GDYŻ PAMIĘTAŁ O ICH BESTIALSTWIE, BUCIE I POGARDZIE WOBEC PODBITEGO NARODU. NIE ZAPOMNIAŁ IM RÓWNIEŻ OFIAR ZBIOROWEJ EGZEKUCJI W DMENINIE, GDZIE 17 LIPCA 1942 R. POWIESILI 11 SKAZAŃCÓW, WYBRANYCH Z RADOMSZCZAŃSKIEGO ARESZTU. STĄD SKUTECZNY ZAMACH NA DWÓCH MIEJSCOWYCH GESTAPOWCÓW, KTÓRYCH ZASTRZELONO W RADOMSKU 27 MAJA 1943 R. KOLEJNYM KROKIEM BYŁO UWOLNIENIE, W NOCY Z 7 NA 8 SIERPNI 1943 R., KILKUDZIESIĘCIU ZAKŁADNIKÓW Z WIĘZIENIA W RADOMSKU. WRESZCIE SAMODZIELNE DOWODZENIE PARTYZANCKIM ODDZIAŁEM „GRUNWALD” ORAZ BATALIOMEM „RYŚ”, W RAMACH ODTWORZONEGO 27. PUŁKU PIECHOTY ARMII KRAJOWEJ, NA CZELE KTÓREGO LICZESTNICZYŁ W AKCJI „BURZA”. OSTATNIM AKORDEM JEGO SŁUŻBY NA RZECZ POLSKIEGO PAŃSTWA PODZIEMNEGO BYŁA OSŁONA BRYTYJSKIEJ MISJI „FREESTON”, Z KTÓREGO TO ZADANIA WYWIĄZAŁ SIĘ WYŚMIENICIE JEGO PODKOMENDNY PPOR. JÓZEF KOTECKI „WARTA”.

ZDJĘCIE SYGNALITYCZNE NR 488 KPT. SOJCZYŃSKIEGO „WARSZYCA”, WYKONANE W SIEDZIBIE WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO PRZY AL. ANSTADTA 7, MIESIĄC PO JEGO ARESZTOWANIU W CZĘSTOCHOWIE - ŁÓDŹ, 25 LIPCA 1946 R.

FOT. ARCHIWUM IPN ODDZIAŁ W ŁÓDZI

ZGLĄDZENI Z WYROKU POLSKIEGO PAŃSTWA PODZIEMNEGO RADOMSZCZAŃSCY GESTAPOWCY.

FOT. ZE ZBIORÓW DR. TOMASZA TOBORKA, IPN ODDZIAŁ W ŁÓDZI

POSZUKIWANY PRZEZ SOWIECKIE SŁUŻBY I RODZIMY APARAT BEZPIECZEŃSTWA KPT. SOJCZYŃSKI „WARSZYC” UKRYWAŁ SIĘ W PILE I DO RADOMSKA POWRÓCIŁ W MARCU 1945 R. JEGO LOKAL KONSPIRACYJNY MIEŚCIŁ SIĘ W MIESZKANIU CHOR. BOLESŁAWA KILA „PONUREGO” PRZY UL. SPORTOWEJ 12. W NIM SOJCZYŃSKI, W OBECNOŚCI GOSPODARZA ORAZ POR. JANA ROGULKI „GROTA” I PPOR. KSAWEREGO BŁASIAKA „ALBERTA”, WYDAŁ ROZKAZ O ZAWIĄZANIU KONSPIRACYJNYCH STRUKTUR O KRYPTONIMIE „MANEWR”. OWA ANTYKOMUNISTYCZNA ORGANIZACJA DO HISTORII PRZESZŁA POD NAZWĄ KONSPIRACYJNE WOJSKO POLSKIE. RUCH TEN ZDOMINOWAŁ SWYM ZASIĘGIEM REGION ŁÓDZKI I WYSZEDŁ POZA JEGO GRANICE. NAWET ŚMIERĆ KPT. SOJCZYŃSKIEGO NIE ZNISZCZYŁA STWORZONEGO PRZEZ NIEGO PODZIEMIA NIEPODLEGŁOŚCIOWEGO, PONIEWAŻ WALKĘ KONTYNUOWALI JEGO PODKOMENDNI. OSTATNI PARTYZANCI Z KONSPIRACYJNEGO WOJSKA POLSKIEGO POLEGLI Z BRONIĄ W RĘKU W LIPCU 1951 R., CZEGO PRZYKŁADEM MOŻE BYĆ ŚMIERĆ POR. JANA KWAPISZA „LISA-KULI”. KOLEJNI NATOMIAST STAWALI PRZED PLUTONEM EGZEKUCYJNYM W 1955 R., JAK NP. STRACENI OSTATNI DOWÓDCY PARTYZANCKICH PATROLI - SIERŻ. JÓZEF ŚLĘZAK „MUCHA” ORAZ POR. LUDWIK DANIELAK „BOJAR”.

KTO ICH MOTYWOWAŁ DO TEJ NIERÓWNEJ WALKI I DLACZEGO IDEA WSKRZESZONA PRZEZ „WARSZYCA” TRWAŁA KOLEJNE LATA, ABY PO UPADKU KOMUNIZMU ZNALEŹĆ POCZESNE MIEJSCE NA KARTACH HISTORII? NA TO PYTANIE POSTARAM SIĘ ODPOWIEDZIEĆ, PRZYBLIŻAJĄC POSTAĆ PREZENTOWANEGO BOHATERA I LUDZI Z NIM ZWIĄZANYCH.

DZIŚ, KIEDY BYLE MĘT SPOŁECZNY JEST OFICEREM, A IM WIĘKSZA SZLUA, TYM DOŚĆ CZĘSTO WYŻSZĄ OTRZYMUJE RANGĘ, NAJWIĘKSZYM ODZNACZENIEM JEST PRZEŚWIADCZENIE, ŻE JEST SIĘ CZŁOWIEKIEM ZASAD I HONORU, WIERNYM SYNEM OJCZYZNY.

KPT. STANISŁAW SOJCZYŃSKI „WARSZYC”, 12 WRZEŚNIA 1945 R.

KADR Z POLSKIEJ KRONIKI FILMOWEJ, KTÓRA ZAREJESTROWAŁA PROCES KPT. SOJCZYŃSKIEGO „WARSZYCA” I JEGO PODKOMENDNYCH PRZED WOJSKOWYM SADEM REJONOWYM W ŁÓDZI. ROZPRAWA ODBYŁA SIĘ W GMACHU SĄDU OKRĘGOWEGO NA PL. DĄBROWSKIEGO W ŁÓDZI I TAM 17 GRUDNIA 1946 R. ZAPADŁ WYROK. OŚMIU OSKARŻONYCH: STANISŁAW SOJCZYŃSKI, KSAWERY BŁASIAK, HENRYK GLAPIŃSKI, MARIAN KNOP, ALBIN CIESIELSKI, STANISŁAW ŻELANOWSKI, ANTONI BARTOLIK I WŁADYSŁAW BOBROWSKI ZOSTAŁO SKAZANYCH NA KARĘ ŚMIERCI. PREZYDENT BOLESŁAW BIERUT SKORZYSTAŁ Z PRAWA ŁASKI JEDYNIÉ WOBEC BARTOLIKA I BOBROWSKIEGO. POZOSTAŁYCH SKAZAŃCÓW ZGLĄDZONO 19 LUTEGO 1947 R., NIE CHCĄC DOPUŚCIĆ DO OBJĘCIA ICH AMNESTIĄ, KTÓRA WCHODZIŁA W ŻYCIE Z DNIEM 22 LUTEGO.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

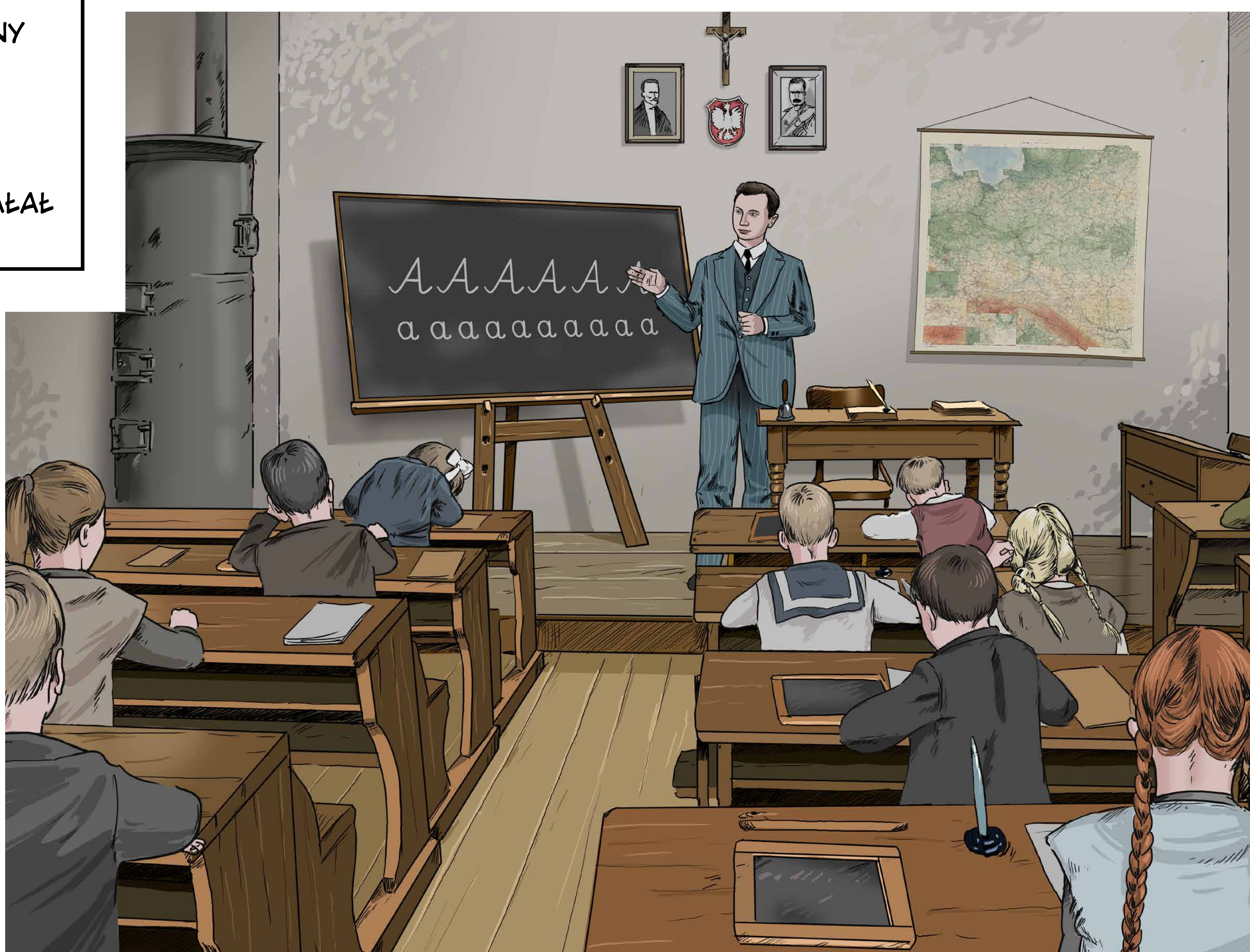
Oddział w Łodzi

STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910-1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

4

SOJCZYŃSKI DO WYBUCHU WOJNY BYŁ NAUCZYCIELEM W SZKOLE Powszechnej w Borze Zajacińskim. Należał również do Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz aktywnie działał w Związku Strzeleckim.

Rys. Kalendarz na 2022 r. Stanisław Sojczyński, Warszawa. IPN Oddział w Łodzi

Rys. Tomasz Wilczkiewicz, IPN Oddział w Łodzi

PO CIĘŻKICH WALKACH POD CZĘSTOCHOWĄ, 7 WRZEŚNIA 1939 R., NIEMIECKIE ZAGONY PANCERNE PRZEŁAMAŁY FRONT I PO ZAJĘCIU MIASTA RUSZYŁY KU WARSZAWIE. PRZYNALEŻĄCA DO ARMII „KRAKÓW” 7. DYWIZJA PIECHOTY PRZESTAŁA ISTNIEĆ JAKO ZWARTA FORMACJA I JEDYNE JEJ NIELICZNE PODODZIAŁY ZDOŁAŁY PRZEDOSTAĆ SIĘ NA LUBELSZCZYZNĘ. JEDNYM Z OFICERÓW ORGANIZUJĄCYM ROZBITE JEDNOSTKI BYŁ PPOR. SOJCZYŃSKI.

Rys. Kalendarz na 2022 r. Stanisław Sojczyński, Warszawa. IPN Oddział w Łodzi

PO KLĘSCIE POD CZĘSTOCHOWĄ NIEDOBITKI Z 7. DYWIZJI PIECHOTY DOŁĄCZYŁY M.IN. DO GRUPY OPERACYJNEJ „KOWEL” POD DOWÓDZTWE M. LEONA KOCA ORAZ LICZESTNICZYŁY W BOJACH Z NIEMCAMI POD HRUBIESZOWEM I JANOWEM LUBELSKIM.

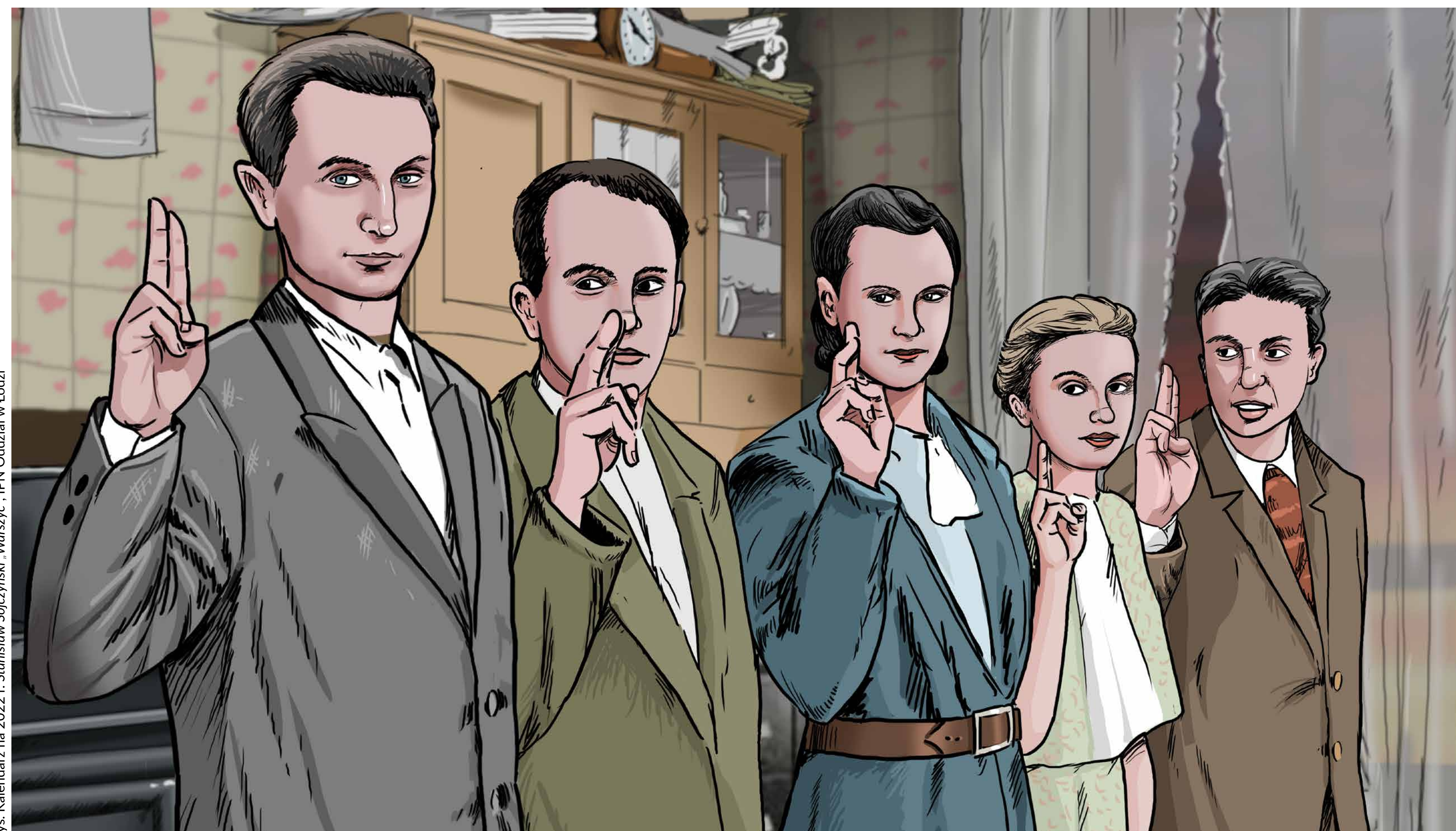
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Łodzi

STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910-1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

5

Rys. Kalendarz na 2022 r. Stanisław Sojczyński, Wąsosz, IPN Oddział w Łodzi

PO UCIECZCE Z NIEWOLI SOWIECKIEJ PPOR. SOJCZYŃSKI PRÓBOWAŁ PRZEDOSTAĆ SIĘ DO ZAJĘTEJ PRZEZ NIEMCÓW WARSZAWY, ALE OKAZAŁO SIĘ TO NIEMOŻLIWE. DLATEGO W CYWILNYM PRZEBRANIU POWRÓCIŁ W RODZINNE STRONY I JESIENIĄ 1939 R. WSTĄPIŁ W SZEREGI SŁUŻBY ZWYCIĘSTWU POLSKI, PRZYJMUJĄC PSEUDONIM „WOJNAR”.

W 1940 R., JUŻ W RAMACH ZWIĄZKU WALKI ZBROJNEJ, POSŁUGIWAŁ SIĘ PSEUDONIMEM „ZBIGNIEW” I JAKO KOMENDANT PODOBWODU RZEJOWICE ROZBUDOWYWAŁ STRUKTURY KONSPIRACYJNE ORAZ GROMADZIŁ LIZBROJENIE POTRZEBNE DLA PRZYSZŁYCH AKCJI BOJOWYCH.

Rys. Tomasz Wilczkiewicz, IPN Oddział w Łodzi

KLUCZOWĄ SPRAWĄ DLA PPOR. SOJCZYŃSKIEGO „ZBIGNIEWA” BYŁO UKARANIE GESTAPOWSKICH MORDERCÓW Z DMENINA - WILLEGO BERGERA I JEGO ZASTĘPCY JOHANNĄ WAGNERA. POŚWIĘCIŁ TEMU WIELE CZASU I UWAGI, CZEKAJĄC NA DOGODNY MOMENT, BY WYKONAWCY WYROKU: BRONISŁAW SKÓRA-SKOCZYŃSKI „ROBOTNIK” ORAZ ZYGMUNT CZERWIŃSKI „STAW” MOGLI ZGŁADZIĆ OBYDWOCH NIEMIECKICH OPRAWCÓW. OKAZJA NADARZYŁA SIĘ 27 MAJA 1943 R., GDY W RADOMSKU ODBYWAŁ SIĘ TARG.

Rys. Tomasz Wilczkiewicz, IPN Oddział w Łodzi

PO WYKONANIU ZADANIA, CHCĄC ZAPOBIEC REPRESJOM NIEMIECKIM, PPOR. SOJCZYŃSKI WYŚLAŁ LISTY DO PLACÓWEK GESTAPO W CZĘSTOCHOWIE I RADOMIU. ZAPOWIEDZIAŁ W NICH, ŻE PODOBNE AKCJE LIKWIDACYJNE BĘDĄ KONTYNUOWANE, W PRZYPADKU KOLEJNYCH PUBLICZNYCH EGZEKUCJI.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Łodzi

STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910-1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

6

ODPOWIEDZIĄ NA PACYFIKACJĘ RZEJOWIC (3 SIERPNI 1943 R.), RODZINNEJ MIEJSCOWOŚCI POR. SOJCZYŃSKIEGO „ZBIGNIEWA” (AWANS NA PORUCZNIKA W LIPCU 1943 R.), BYŁ ATAK NA WIĘZIENIE W RADOMSKU I UWOLNIENIE PONAD 50 LWIĘZIONYCH. AKCJĘ PRZEPROWADZONO W NOCY Z 7 NA 8 SIERPNI 1943 R., ANGAŻUJĄC DO NIEJ NIEMAL STUOSOBOWY ODDZIAŁ PARTYZANCKI POD DOWÓDZTWEM „ZBIGNIEWA”. NIEKTÓRZY Z URATOWANYCH DOŁĄCZYLI DO NOWO POWSTAŁEGO ODDZIAŁU PARTYZANCKIEGO ARMII KRAJOWEJ „GRUNWALD”.

Rys. Kalendarz na 2022 r. Stanisław Sojczyński, Warsz. - IPN Oddział w Łodzi

DOWÓDCĄ ODDZIAŁU PARTYZANCKIEGO „GRUNWALD” ZOSTAŁ - NIEDAWNY BOHATER AKCJI NA RADOMSKO - POR. SOJCZYŃSKI. NAJBLIŻSZYMI JEGO WSPÓŁPRACOWNIKAMI I ZARAZEM DOWÓDCAMI PLUTONÓW BYLI: JAN KAŁETA „POSTRACH”, JAN ROGULKA „GROT” ORAZ BRONISŁAW SKÓRA-SKOCZYŃSKI „ROBOTNIK”. DWAJ PIERWSI Z WYMIENIONYCH PARTYZANTÓW W PÓŹNIEJSZYM OKRESIE WSPÓŁTWORZYLI KONSPIRACYJNE WOJSKO POLSKIE, LECZ ZANIM TO NASTĄPIŁO, ZDOBYWALI DOŚWIADCZENIE, ATAKUJĄC NIEMIECKIE SIŁY OKUPACYJNE. W LISTOPADZIE 1943 R. DOWÓDZTWO NAD „LEŚNĄ FORMACJĄ” OBJĄŁ POR. FLORIAN BUDNIAK „ANDRZEJ”, KTÓRY KONTYNUOWAŁ AKCJE ZACZEPNE W REJONIE CZĘSTOCHOWY, RADOMSKA, PRZEDBORZA I WŁOSZCZOWEJ.

Rys. Tomasz Wilkiewicz, IPN Oddział w Łodzi

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Łodzi

STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910-1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

7

W LIPCU 1944 R. ARMIA KRAJOWA - JAKO RAMIĘ ZBROJNE POLSKIEGO PAŃSTWA PODZIEMNEGO - PRZYSTĄPIŁA DO REALIZACJI AKCJI „BURZA”. W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI ZAATAKOWANO NIEMIECKIE GARNIZONY W WILNIE I WE LWOWIE, NASTĘPNIE KONTYNUOWANO DZIAŁANIA NA ULICACH WARSZAWY, RZUCAJĄC 1 SIERPNIA POWSTAŃCZE SIŁY DO WALKI Z OKUPANTEM NIEMIECKIM. NATOMIAST OPERUJĄCYM W TERENIE ODDZIAŁOM PARTYZANCKIM NAKAZANO POŁĄCZYĆ SIĘ W WIĘKSZE FORMACJE I SZYBKIM MARSZEM RUSZYĆ KU KRWAWIĄCEJ STOLICY.

Rys. Kalendarz na 2022 r. Stanisław Sojczyński „Warszyc” IPN Oddział w Łodzi

W OKRĘGU RADOMSKO-KIELECKIM „JODŁA” ODTWORZONO WÓWCZAS 27. PUŁK PIECHOTY ARMII KRAJOWEJ, W KTÓRYM DOWÓDZTWO NAD JEDNYM Z BATALIONÓW OBJĄŁ POR. SOJCZYŃSKI „WARSZYC” (PSEUDONIMU TEGO UŻYWAŁ OD LISTOPADA 1943 R.).

NIEDOSTATECZNIE UZBROJONE ODDZIAŁY PARTYZANCKIE NIE MOGŁY NAWIĄZAĆ OTWARTEJ WALKI Z JEDNOSTKAMI NIEMIECKIMI WYPOSAŻONYMI W BROŃ PANCERNA, ARTYLERIĘ ORAZ SAMOLOTY, STĄD WIELE AKOWSKICH FORMACJI ZALEGŁO W LASACH I KONTYNUOWAŁO DZIAŁANIA ZACZEPNE, WRACAJĄC W MIEJSCE KONCENTRACJI. TEN SAM LOS SPOTKAŁ JEDNOSTKĘ POR. SOJCZYŃSKIEGO „WARSZYCA”, PONIEWAŻ Z AMUNICJĄ NA WYCZERPANIU, Z NIEMIEKIMI ZAPASAMI ŻYWNOCICI I Z DUŻĄ LICZBĄ RANNYCH ORAZ CHORYCH NIE MOGŁA ONA KONTYNUOWAĆ WALKI Z NIEMCAMI. NA SZCZĘŚCIE JEGO ODDZIAŁ ZNAJDOWAŁ SIĘ NA LEWYM BRZEGU WISŁY I NIE ZOSTAŁ ROZBROJONY PRZEZ SOWIETÓW.

Rys. Tomasz Wilczkiewicz, IPN Oddział w Łodzi

NAJTRAGICZNIJSZY LOS SPOTKAŁ JEDNAK ŻOŁNIERZY Z NOWOGRÓDZKIEGO, WILEŃSKIEGO ORAZ LWOWSKIEGO OKRĘGU ARMII KRAJOWEJ. WIĘKSZOŚĆ Z NICH ZEŚLANO DO ŁAGRÓW, A NIEKTÓRYCH ROZSTRZELANO NA MIEJSCU, GDY W LIPCU 1944 R. OSACZANO AKOWSKIE ZGRUPOWANIA W OKOLICACH WILNA LUB ZATRZYMYWANO POLSKICH KONSPIRATORÓW NA ULICACH LWOWA.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

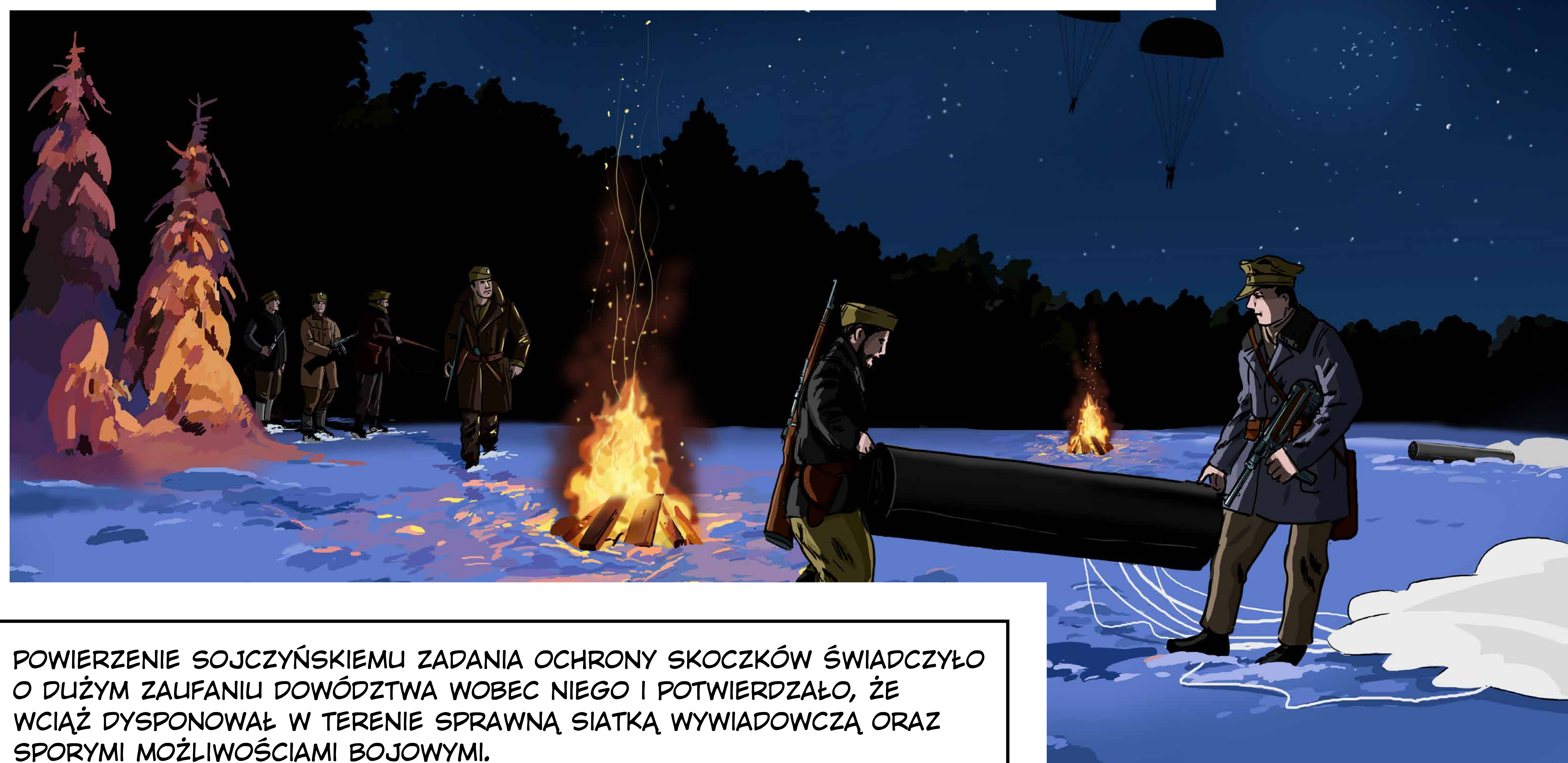
Oddział w Łodzi

STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910-1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

8

JEDNYM Z OSTATNICH ZADAŃ POR. SOJCZYŃSKIEGO „WARSZYCA” I JEGO PODKOMENDNYCH BYŁA OCHRONA BRYTYJSKIEJ MISJI WOJSKOWEJ „FREESTON” POD DOWÓDZTWE M PŁK. DUANA T. HUDSONA, LĄDUJĄCEJ 26 GRUDNIA 1944 R. KOŁO ŻAREK NIEOPODAL CZĘSTOCHOWY. ALIANSI MIELI ZEBRAĆ INFORMACJE O SYTUACJI W POLSCE ORAZ ZORIENTOWAĆ SIĘ W POCZYNIANIACH SOWIECKICH WZGLĘDEM PRZEDSTAWICIELI POLSKIEGO PAŃSTWA PODZIEMNEGO.

POWIERZENIE SOJCZYŃSKIEMU ZADANIA OCHRONY SKOCZKÓW ŚWIADCZYŁO O DUŻYM ZAUFANIU DOWÓDZTWA WOBEC NIEGO I POTWIERDZAŁO, ŻE WCIAŻ DYSPONOWAŁ W TERENIE SPRAWNĄ SIATKĄ WYWIADOWCZĄ ORAZ SPORYMI MOŻLIWOŚCIAMI BOJOWYMI.

1 STYCZNIA 1945 R. DWUDZIEŚCIOSPÓSOBOWY ODDZIAŁ PARTYZANCKI POD DOWÓDZTWE PPOR. JÓZEFA KOTECKIEGO „WARTY”, ESKORTUJĄCY SKOCZKÓW, ZOSTAŁ OKRĄŻONY PRZEZ NIEMCÓW WE WSI KATARZYNÓW. PO KRÓTKIEJ POTYCZCE, W KTÓREJ ZGINAŁ JEDEN Z PARTYZANTÓW, AKOWCY WYRWALI SIĘ Z OKRĄŻENIA. DWA DNI PÓŹNIEJ CZŁONKOWIE MISJI „FREESTON” SPOTKALI SIĘ Z KOMENDANTEM GŁÓWNYM ARMII KRAJOWEJ GEN. BRYG. LEOPOLDEM OKULICKIM „NIEDŹWIADKIEM”, W MAJĄTKU ZACISZE KOŁO ODROWAŻA, OTRZYMUJĄC OD NIEGO INFORMACJE O WROGICH POCZYNIANIACH SOWIETÓW WOBEC LEGALNYCH WŁADZ POLSKI. NASTĘPNIE BRYTYJCZYCY NAWIĄZALI KONTAKT Z ARMIĄ CZERWONĄ I ZOSTALI ZATRZYMANI PRZEZ NKWD, TRAFIAJĄC DO MOSKIEWSKIEGO WIĘZIENIA. WŚRÓD ARESZTOWANYCH CZŁONKÓW MISJI BYŁ POLAK KPT. ANTONI POSPIESZALSKI VEL ANTHONY NEIL CURRIE, PEŁNIĄCY ROLĘ TŁUMACZA. NIE ZOSTAŁ ZDEMASKOWANY PRZEZ ŚLEDZCYCH I PO KONFERENCJI JAŁTAŃSKIEJ, GDZIE PRZESĄDZONO O LOSIE POLSKI, UZNAJĄC JĄ ZA SOWIECKĄ STREFĘ WPŁYWÓW, POWRÓCIŁ DO LONDYNU WRĄZ Z POZOSTAŁYMI BRYTYJCZYKAMI.

OD MARCA 1945 R. ULICE I BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ „PRYZOZDOBIONE” ZOSTAŁY KOMUNISTYCZNYM PLAKATEM PROPAGANDOWYM AUTORSTWA WŁODZIMIERZA ZAKRZEWSKIEGO: *OLBRZYM I ZAPLITY KARZEŁ REAKCJI - AK*, WYDRUKOWANYM W ŁÓDZKICH DRUKARNIACH. ARMIA KRAJOWA NIE ISTNIAŁA OD NIEMAL DWÓCH MIESIĘCY, ROZWIĄZANA ROZKAZEM JEJ OSTATNIEGO KOMENDANTA GŁÓWNEGO - GEN. BRYG. LEOPOLDA OKULICKIEGO „NIEDŹWIADKA”, JEDNAK REPRESJE WOBEC OSÓB ZWIĄZANYCH Z PODZIEMIEM NIEPODLEGŁOŚCIOWYM NIE USTAWAŁY. TERROR, KTÓREGO OD 1944 R. DOŚWIADCZYLI MIESZKAŃCY KRESÓW WSCHODNICH, BIAŁOSTOCCZYZNY, LUBELSZCZYZNY, RZESZOWSZCZYZNY I CZĘŚCI MAZOWSZA, TERAZ OBJAŁ POZOSTAŁE ZIEMIE POLSKI. PRZYBYWAŁO WIĘZIEŃ, ARESZTÓW I MIEJSC STRACENI... NALEŻAŁO PODJĄĆ DECYZJĘ - WALCZYĆ DALEJ, CZY ZDAĆ SIĘ NA ŁASKĘ SOWIETÓW I ICH POPLECZNIKÓW, KTÓRZY DO NIEDAWNA TYTUŁOWALI SIĘ POLSKIM KOMITETEM WYZWOLENIA NARODOWEGO, A TERAZ ASPIROWALI DO MIANA RZĄDU?

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Łodzi

STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910–1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

9

Rys. Tomasz Wilkiewicz, IPN Oddział w Łodzi

W PRUSZKOWIE W DNIACH 27 I 28 MARCA 1945 R. NKWD ARESZTOWAŁO 16 PRZYWÓDCÓW POLSKIEGO PAŃSTWA PODZIEMNEGO. NASTĘPNIE PRZETRANSPORTOWANO ICH SAMOLETEM I OSADZONO W MOSKIEWSKIM WIĘZIENIU NA ŁUBIANIE. RÓWNIŻ W ŁÓDZKIM SOWIECI PRZEPROWADZALI ZATRZYMANIA, NISZCZĄC KOLEJNE STRUKTURY POLSKIEJ KONSPIRACJI. W REGIONIE ROZŁOKOWANO 18. PUŁK NKWD, LECZ CIOSY ZADAWALI PRZEDĘ WSZYSTKIM FUNKCJONARIUSZE KONTRWYWIADU WOJSKOWEGO „SMIERSZ”, KTÓRZY OPEROWALI Z RADOMIA, PENETRUJĄC PODŁÓDZKIE TERENY ORAZ OKOLICE CZĘSTOCHOWY. DLATEGO POSZUKIWANY – KPT. SOJCZYŃSKI „WARSZYC” (AWANSOWANY NA KAPITANA 19 STYCZNIA 1945 R.) – W KWIETNIU 1945 R. WYDAŁ ROZKAZ SWOIM PODKOMENDNYM, ABY PRZEKSZTAŁCIĆ POAKOWSKIE STRUKTURY W NOWĄ ORGANIZACJĘ NIEPODLEGŁOŚCIOWĄ „MANEWR”.

ANTYKOMUNISTYCZNA ORGANIZACJA POD DOWÓDZTWE KPT. SOJCZYŃSKIEGO „WARSZYCA” PRZYJĘŁA WE WRZEŚNIU 1945 R. NAZWĘ KONSPIRACYJNE WOJSKO POLSKIE, ROZSZERZAJĄC SWOJE STRUKTURY NA 18 POWIATÓW, M.IN. W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM. W POŁOWIE 1946 R. W JEJ SZEREGACH BYŁO JUŻ OK. 2,6 TYS. OSÓB, NATOMIAST W PARTYZANCKICH PATROLACH POZOSTAWAŁO JEDYNIIE KILKuset ŻOŁNIERZY. ZADANIEM ORGANIZACJI BYŁA SAMOOBRONA, OCHRONA SPOŁECZEŃSTWA ORAZ REAGOWANIE NA TERROR KOMUNISTYCZNYCH ORGANÓW BEZPIECZEŃSTWA I ZWALCZANIE BANDYTYZMU. JEDNĄ Z AKCJI PRZEPROWADZONO 26 SIERPNI 1945 R., WYKONUJĄC WYROK ŚMIERCI NA JAKUBIE CUKIERMANIE, KIEROWNIKU SEKCJI ŚLEDCZEJ POWIATOWEGO URZĘDU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO W RADOMSKU.

Rys. Kalendarz na 2022 r. Stanisław Sojczyński „Warszyca”. IPN Oddział w Łodzi

NATOMIAST W NOCY Z 24 NA 25 PAŹDZIERNIKA 1945 R. ŻOŁNIERZE KWP WYKONALI WYROKI ŚMIERCI NA TRZECH KONFIDENTACH APARATU BEZPIECZEŃSTWA W STOBIECKU MIEJSKIM ORAZ W RADOMSKU I WYMIERZYLI KARĘ CHŁOSTY ZA KOMUNISTYCZNĄ AGITACJĘ CZŁONKOM POLSKIEJ PARTII ROBOTNICZEJ.

NA PRZEŁOMIE MARCA I KWIETNIA 1946 R. KOMUNISTYCZNY APARAT BEZPIECZEŃSTWA ZATRZYMAŁ W POWIECIE RADOMSZCZAŃSKIM OK. 150 OSÓB ZWIĄZANYCH Z KONSPIRACYJNYM WOJSKIEM POLSKIM I UDERZYŁ NIE TYLKO W KONSPIRATORÓW, ALE PRZEDĘ WSZYSTKIM W ICH RODZINY. DLATEGO PRZEDSIĘWZIĘTO DZIAŁANIA ODWETOWE, ZMIERZAJĄCE DO OPANOWANIA NA KILKA GODZIN RADOMSKA. W NOCY Z 19 NA 20 KWIETNIA 1946 R. OK. 170 ŻOŁNIERZY DOWODZONYCH PRZEZ POR. JANA ROGULKĘ „GROTA” WKROCZYŁO DO MIASTA, BY UWOLNIĆ OSADZONYCH. ATAK W PEŁNI SIĘ POWIÓDŁ, GDYŻ Z ARESZTU POWIATOWEGO URZĘDU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO W RADOMSKU OSWOBODZONO PONAD 50 WIĘZNIÓW. W CZASIE ODWROTU Z RADOMSKA PODODZIAŁ POR. HENRYKA GLAPIŃSKIEGO „KLINGI” STOCZYŁ ZWYCIĘSKĄ POTYCKĘ ZE ŚCIGAJĄCYMI PARTYZANTÓW ŻOŁNIERZAMI Z 6. PUŁKU PIECHOTY, Z KTÓRYCH CZĘŚĆ PRZESZŁA NA STRONĘ PODZIEMIA ANTYKOMUNISTYCZNEGO, ZAŚ OŚMIU ŻOŁNIERZY NKWD POJMANÝCH W RADOMSKU – STRACONO.

Rys. Kalendarz na 2022 r. Stanisław Sojczyński „Warszyca”. IPN Oddział w Łodzi

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Łodzi

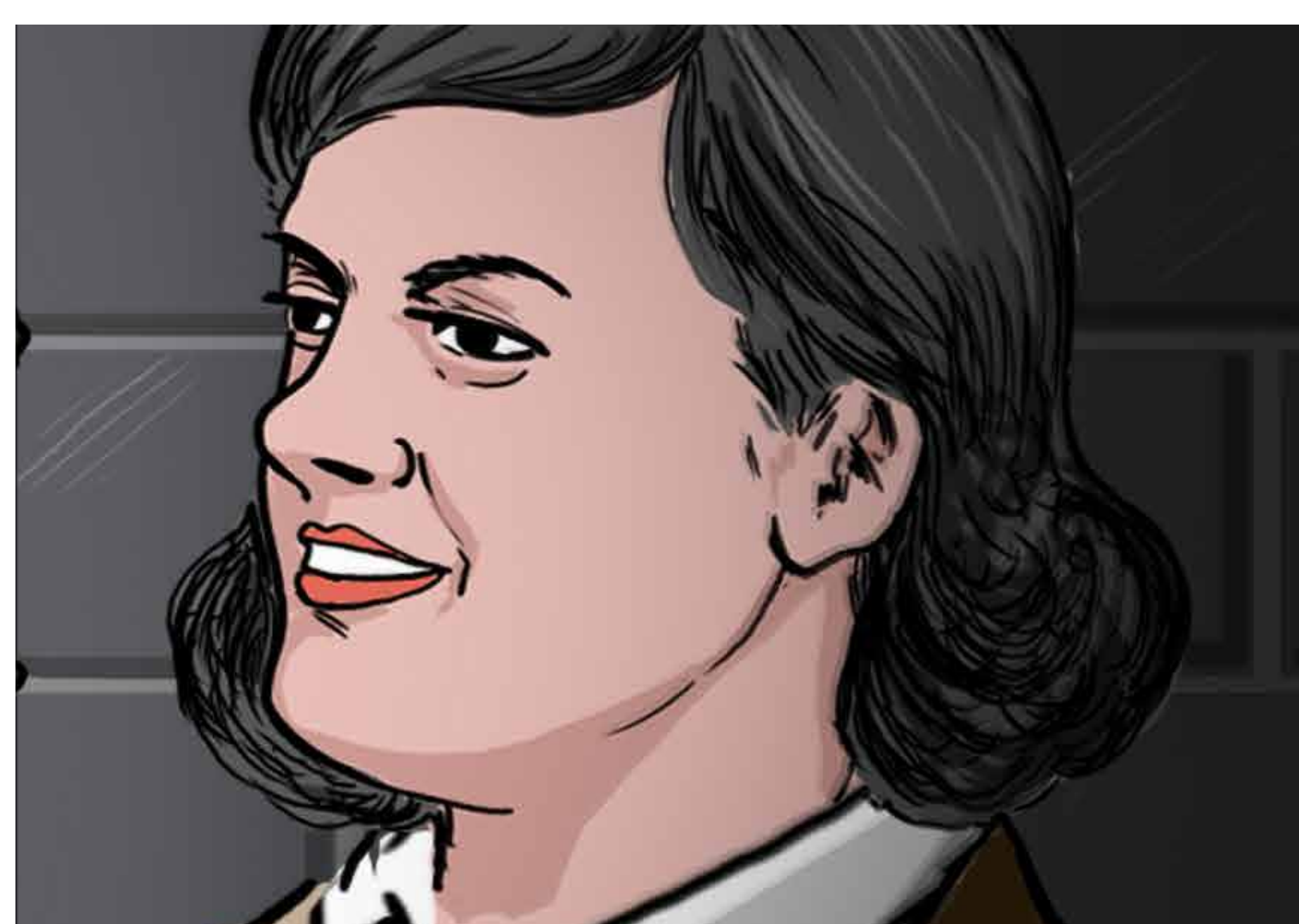
SUKCES KONSPIRACYJNEGO WOJSKA POLSKIEGO W RADOMSKU BYŁ JEDNAK POCZĄTKIEM UPADKU ORGANIZACJI, PONIEWAŻ W ŁÓDZKIE ŚCIĄGNIĘTO DODATKOWE SIŁY ORGANÓW BEZPIECZEŃSTWA ORAZ KOLEJNE JEDNOSTKI WOJSKOWE. DO 30 KWIECZNIA 1946 R. PRZEPROWADZONO SZEREG ARESZTOWAŃ WŚRÓD ŻOŁNIERZY PODZIEMIA NIEPODLEGŁOŚCIOWEGO. JEDNYM Z ZATRZYMANÝCH BYŁ, BIORĄCY UDZIAŁ W ATAKU NA ARESZT, POR. JAN ROGULKA. W DNIACH 7-8 MAJA 1946 R. 17 ARESZTOWANYCH ŻOŁNIERZY, UCZESTNIKÓW ATAKU NA RADOMSKO, STANEŁO PRZED SADEM OKRĘGOWYM W CZĘSTOCHOWIE. OBRADY PRZEPROWADZONO NA SESJI WYJAZDOWEJ W SALI WIDOWISKOWEJ RADOMSZCZAŃSKIEGO KINA. WOBEC 12 PARTYZANTÓW ZASĄDZONO WYROKI ŚMIERCI, A POZOSTAŁYCH PODSAĐNYCH SKAZANO NA WIELOLETNIE WIĘZIENIE. NIE PRZEPROWADZONO JEDNAK KLASYCZNEJ EGZEKUCJI PRZEZ ROZSTRZELANIE, LECZ SKAZAŃCÓW TORTUROWANO W BESTIALSKI SPOŚÓB, A NASTĘPNIE ICH OKALECZONE ZWŁOKI ZAKOPANO W PONIEMIECKIM BUNKRZE W BĄKOWEJ GÓRZE. CELEM KOMUNISTÓW BYŁO ZAŚTRASZENIE MIEJSCOWEJ LUDNOŚCI.

POMIMO ZADANYCH STRAT KONSPIRACYJNE WOJSKO POLSKIE NIE ZAPRZESTAŁO WALKI I KONTYNUOWAŁO AKCJE ODWETOWE. AKTYWIZOWAŁO TAKŻE DZIAŁANIA PROPAGANDOWE, A JEDNYM Z GŁÓWNYCH JEGO NARZĘDZI BYŁ Druk PODZIEMNEJ PRASY „W ŚWIELE PRAWDY”, „MÓWI POLSKA ZAKONSPIROWANA” I „POLACY”. PRASA – ROZRZUCANA NA ULICACH, PODKŁADANA W URZĘDACH I NA DWORCACH – UKAZYWAŁA SIĘ WPRAWDZIE NIEREGULARNIE, ALE PORUSZANE W NIEJ ZAGADNIENIA POZWALAŁY CZYTELNIKOWI ZORIENTOWAĆ SIĘ W SYTUACJI W KRAJU I NA ŚWIECIE. NIEKTÓRE ARTYKUŁY NAPISAŁ KPT. SOJCZYŃSKI „WARSZYC”, W INNYCH PRZYPADKACH PODAWAŁ REDAKTOROM PISEMNE WYTYCZNE DOTYCZĄCE TREŚCI.

WAŻNA BYŁA RÓWNIEŻ DZIAŁALNOŚĆ WYWIADOWCZA KONSPIRACYJNEGO WOJSKA POLSKIEGO. ZA FUNKCJONOWANIE TYCHŻE STRUKTUR ODPOWIADAŁ POR. STANISŁAW ŻELANOWSKI „NAŁĘCZ”, KTÓRY UMIESZCZAŁ INFORMATORÓW M.IN. W KOMENDACH MILICJI OBYWATELSKIEJ, POWIATOWYCH URZĘDACH BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO, A NAWET W GŁÓWNYM ZARZĄDZIE INFORMACJI WOJSKA POLSKIEGO W WARSZAWIE. OD LISTOPADA 1945 R. ZADANIE W STOLICY REALIZOWAŁA KOMÓRKA O KRYPTONIMIE „WERNYHORA”, OPARTA NA PRACY BARBARY NIEMCZUK „HAJDUCEK” I KAZIMIERY MIELCZAREK. MELDUNKI I DOKUMENTY OD WYWIADOWCZYŃ ODBIERAŁ KAZIMIERZ BRODZIAK „SEK” W RADOMSZCZAŃSKIM MIESZKANIU RAZ W TYGODNIU. Z POCZĄTKIEM LIPCA 1946 R. OBYDWIE WYWIADOWCZYŃE ZOSTAŁY ZATRZYMANE. PRZESŁUCHIWANO JE W JEDNYM Z MODLIŃSKICH FORTÓW I Z KOŃCEM MIESIĄCA SKAZANO NA KARĘ ŚMIERCI. EGZEKUCJĘ WYKONANO 27 SIERPNIĄ 1946 R., A 65 LAT PÓŹNIEJ WOJSKOWY SĄD OKRĘGOWY W WARSZAWIE UZNAŁ KOMUNISTYCZNY WYROK ZA NIEWAŻNY I PODKREŚLIŁ, ŻE OBYDWIE ZAMORDOWANE KOBIETY DZIAŁAŁY NA RZECZ NIEPODLEGŁEGO BYTU PAŃSTWA POLSKIEGO.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

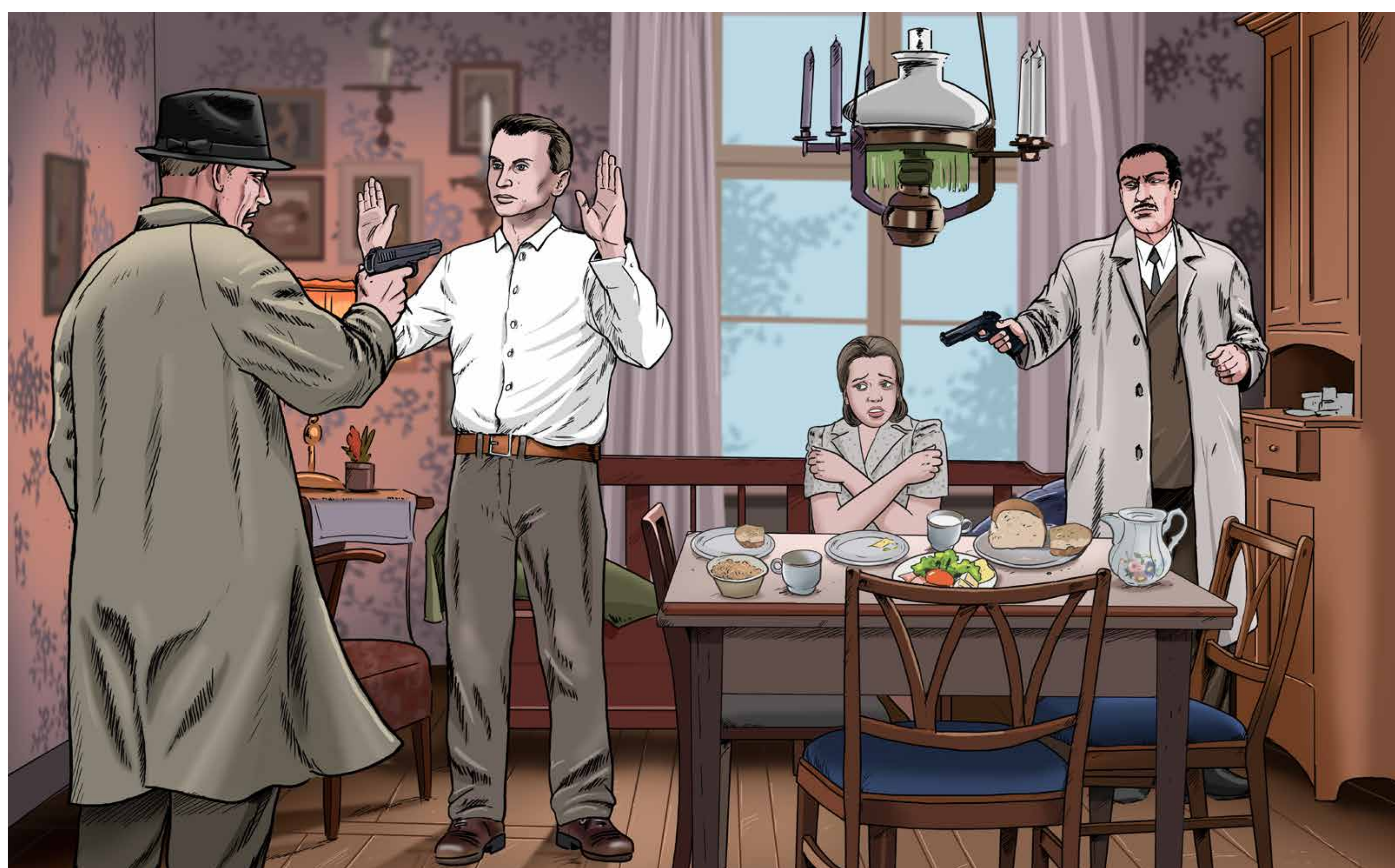
Oddział w Łodzi

STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910-1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

11

ARESztOWANEGO KPT. SOJCZYŃSKIEGO „WARSZYCA” NATYCHMIAST PRZYWIEZIONO DO SIEDZIBY WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO PRZY AL. ANSTADTA 7 W ŁODZI I PoddANO BRUTALNEMU PRZESŁUCHANIU. Stąd miesięczna zwłoka w wykonaniu zdjęcia sygnalicznego, ponieważ musiały się zagoić rany na twarzy Sojczyńskiego. z zeznań innych osadzonych wiadomo, że odbito mu wówczas nerki i mocno poraniono stopy. Nawet sam oskarżony już na rozprawie w grudniu 1946 r. stwierdzał, że był „bity i torturowany żelaznymi prętami”. Sąd oddalił jego skargę i orzekł, że nie stosowano wobec zatrzymanych przymusu fizycznego ani psychicznego. Było to kłamstwo, które chroniło ówczesnego szefa Łódzkiej Bezpieki płk. Mieczysława Moczara i jego pracowników przed odpowiedzialnością karną oraz gwarantowało, że informacje te nie zostaną przekazane opinii publicznej.

Rys. Kalendarz na 2022 r. Stanisław Sojczyński. „Warszyc”. IPN Oddział w Łodzi

W Czwartek 27 czerwca 1947 r. do niewielkiego parterowego domu przy ul. Wręczyckiej 11, na przedmieściach Częstochowy, wtargnęła grupa operacyjna z wojewódzkiego urzędu bezpieczeństwa publicznego w Łodzi. Funkcjonariusze nie mieli żadnego problemu z identyfikacją miejsca oraz osób, ponieważ korzystali z informacji agenta „Żbika”. Zdrajca był Henryk Brzózka „Niutek”, podkomendny kpt. Sojczyńskiego, który przyjaźnił się z sekretarką „Warszycy” – Haliną Pikulską „Ewunia”. Lokal, który od maja 1946 r. był schronieniem Sojczyńskiego i Pikulskiej, teraz stał się ich pułapką. Napastnicy szybko wyprowadzili dowódcę konspiracyjnego wojska polskiego, jego sekretarkę oraz małżeństwo Włodarczyków, udzielające schronienia poszukiwanym. Następnie obserwowali ogród, a w mieszkaniach i pobliskiej altanie rozmieścili swoich ludzi. W kolejnych dniach przybywało zatrzymanych, lecz najistotniejsze było odnalezienie archiwum organizacji, co przyczyniło się do zniszczenia i komendy konspiracyjnego wojska polskiego.

Rys. Tomasz Wilkiewicz. IPN Oddział w Łodzi

Proces dowódcy i komendy konspiracyjnego wojska polskiego kpt. Sojczyńskiego „Warszycy” odbył się w dniach 9-14 grudnia 1946 r. przed wojskowym sądem rejonowym w Łodzi, lecz z powodu niewielkich pomieszczeń obrady przeniesiono do budynku sądu okręgowego przy pl. Dąbrowskiego 5. Na sali obecni byli dziennikarze oraz operatorzy kamery z polskiej kroniki filmowej. W gazetach pojawiały się artykuły szkalujące 12 podsądnych, nazywające ich „krwawymi watażkami”, „bandytami”, „zbirami”, „zdrajcami”, a według propagandy komunistycznej szczególnie „zdemoralizowani” byli następujący żołnierze konspiracyjnego wojska polskiego: Stanisław Sojczyński, Henryk Glapiński, Ksawer Błasiak, Czesław Kijak, Marian Knop, Albin Ciesielski, Stanisław Żelanowski, Antoni Bartolik i Władysław Bobrowski. Pozostałe trzy osoby nie należały do organizacji, ale – według wojskowej prokuratury – miały ją wspierać: ks. Mieczysław Krzemieński – odpowiadał za redagowanie artykułów w prasie konspiracyjnej; Zygmunt Łęski – posiadał magazyn broni; zaś Andrzej Zbiński – przekazał „kluczowe informacje o bezpieczeństwie państwa”, informując podziemie antykomunistyczne, że za śmierć łódzkiej studentki Marii Tyrankiewiczówny odpowiadają sowieccy żołnierze.

Rys. Kalendarz na 2022 r. Stanisław Sojczyński. „Warszyc”. IPN Oddział w Łodzi

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Łodzi

STANISŁAW SOJCZYŃSKI (1910-1947) NAUCZYCIEL, ŻOŁNIERZ, KONSPIRATOR

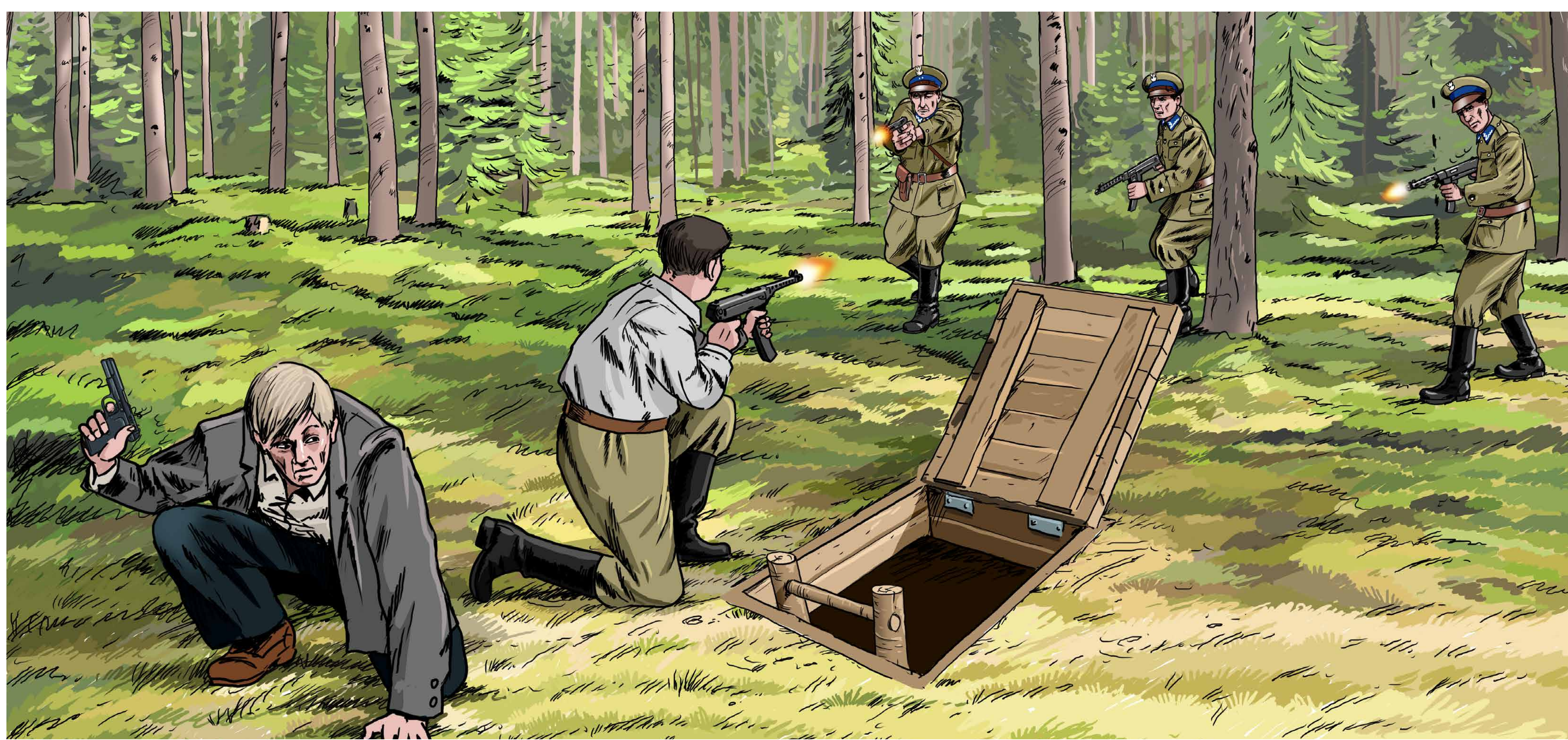
12

WOJSKOWY SĄD REJONOWY W ŁODZI 17 GRUDNIA 1946 R. OGŁOSIŁ WYROK I OŚMIU OSKARŻONYCH SKAZAŁ NA ŚMIERĆ, ZAŚ CZTEREM OSOBOM ZASADZIŁ WYSOKIE KARY WIĘZIENIA. 19 LUTEGO 1947 R., NA TRZY DNI PRZED OGŁOSZENIEM AMNESTII, EGZEKUCJĘ WYKONANO NA: STANISŁAWIE SOJCZYŃSKIM, KSAWERYM BŁASIAKU, HENRYKU GLAPIŃSKIM, MARIANIE KNOPIE, ALBINIE CIESIELSKIM I STANISŁAWIE ŻELANOWSKIM. NIE WIEMY, GDZIE I W JAKI SPOSÓB PRZEPROWADZONO EGZEKUCJĘ. MOŻEMY JEDYNI PRZYPUŚCZAĆ, ŻE MIEJSCEM STRACENI BYŁ ŁÓDZKI POLIGON WOJSKOWY NA BRUSIE, GDZIE DO DZIŚ POSZUKUJE SIĘ SZCZĄTKÓW ZAMORDOWANYCH. NATOMIAST WYPowiedź KPT. SOJCZYŃSKIEGO, ŻE BIERZE CAŁĄ WINĘ NA SIEBIE I TA WŁADZA NIE MA PRAWA GO OSADZAĆ, GDYŻ HISTORIA WYDA NA NIEGO WYROK, DOCZEKAŁA SIĘ OCENY POTOMNYCH. W 1992 R. SĄD WOJEWÓDZKI W ŁODZI UNIEWAŻNIŁ WYROK Z 1946 R., UZNAJĄC, ŻE KPT. SOJCZYŃSKI I JEGO PODKOMENDNI DZIAŁALI NA RZECZ NIEPODLEGŁEGO PAŃSTWA POLSKIEGO. W 2009 R., POSTANOWIENIEM PREZYDENTA RP LECHA KACZYŃSKIEGO, KPT. SOJCZYŃSKI ZOSTAŁ POŚMIERTNIE MIANOWANY GENERAŁEM BRYGADY.

Rys. Tomasz Witkiewicz, IPN Oddział w Łodzi

PO ROZBICIU I KOMENDY KONSPIRACYJNEGO WOJSKA POLSKIEGO PODJĘTO PRÓBĘ ODTWORZENIA ORGANIZACJI, A ZADANIA PODJĄŁ SIĘ POR. JERZY JASIŃSKI „JANUSZ”. DYSPONUJĄC JEDYNI OK. 300 KONSPIRATORAMI, ODBUDOWAŁ PLACÓWKI W CZĘSTOCHOWIE, PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM I RADOMSKU. W STYCZNIU 1947 R. KOMUNISTYCZNY APARAT BEZPIECZEŃSTWA ROZBIŁ Z MOZOŁEM ODTWARZANE STRUKTURY, TZW. II KOMENDY, ZAŚ AMNESTIA 1947 R. DOPROWADZIŁA DO UJAWNIA KOLEJNYCH OSÓB Z ANTYKOMUNISTYCZNEGO PODZIEMIA. OSTATNIĄ PRÓBĘ ODBUDOWY DOWÓDZTWA - III KOMENDY - PODJĄŁ SIĘ SIERŻ. JAN MAŁOLEPSZY „MURAT”, KTÓRY ZOSTAŁ UJĘTY W LISTOPADZIE 1948 R. I KILKA MIESIĘCY PÓŹNIEJ STRACONY. W LASACH PIOTRKOWSKICH, SIERADZKICH, WIELUŃSKICH I KĘPIŃSKICH NADAL UKRYWALI SIĘ POJEDYNCZY ŻOŁNIERZE ANTYKOMUNISTYCZNEGO PODZIEMIA, WYMYKAJĄC SIĘ KOLEJNYM OBLAWOM.

Rys. Tomasz Witkiewicz, IPN Oddział w Łodzi

JEDNA Z OBLAW MIAŁA MIEJSCE 15 SIERPNI 1948 R., GDY STUOSOBOWA GRUPA OPERACYJNA ZAATAKOWAŁA BUNKIER Z SIĘDMIOMA PARTYZANTAMI W LESIE LUBIEŃ NIEOPODAL WSI MILEJÓW. W NIERÓWNEJ WALCE ZGINĘŁO TRZECH PARTYZANTÓW, ZAŚ STEFAN RACZEK „WICEK”, OSŁANIAJĄCY ODWRÓT LUDWIKA DANIELAKA „BOJARA”, ZOSTAŁ POJMANY. DWUDZIESTOJEDNOLATKA OSKARŻONO O SPOWODOWANIE ŚMIERCI DWÓCH FUNKCJONARIUSZY APARATU BEZPIECZEŃSTWA I RANIENIE MILICJANTA ORAZ ŻOŁNIERZA. PO WYLECZENIU JEGO POSTRZELANYCH NÓG, MĘŻCZYZNĘ OSADZONO I STRACONO W PIOTRKOWSKIM WIĘZIENIU 17 LIPCA 1949 R.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Łodzi

